

Aan de woordvoerders OS van de Tweede Kamer der Staten Generaal

Re: Focusbrief Ontwikkelingssamenwerking (OS) van het Ministerie van Buitenlandse Zaken

WO=MEN Dutch Gender Platform heeft de *Focusbrief ontwikkelingssamenwerking* (2011) met grote belangstelling gelezen. Tot onze verbazing hebben wij geconstateerd dat de Staatssecretaris van plan is om niet langer in te zetten op de bevordering van vrouwenrechten en gendergelijkheid wereldwijd. Uit de Focusbrief blijkt dat Nederland gelijke rechten en kansen van vrouwen niet meer als speerpunt van Nederland en haar OS beleid ziet.

Dit staat in schril contrast met zijn pleidooi voor een sterk genderbeleid tijdens de BZ begrotingsbehandeling en het Wetgevend Overleg (WGO) afgelopen december. Bovendien betekent dit een breuk met het succesvolle Nederlandse OS beleid van de afgelopen jaren en de daardoor opgebouwde naam en faam.

Voorts is de afwezigheid van een apart genderbeleid niet coherent met de beoogde inzet voor mensenrechten in het Nederlandse IS beleid. Wereldwijd bestaat er consensus dat duurzame ontwikkeling niet mogelijk is zonder gericht beleid op de emancipatie van vrouwen in arme landen en waarborging van hun gelijke rechten en kansen. Zo'n beleid staat voor effectiviteit en efficiency – hulp die aankomt. De Staatssecretaris geeft terecht aan dat Nederland zich moet concentreren op de terreinen waarin zij uitblinkt en een verschil kan maken. Als er een terrein is waar dit niet alleen nodig maar effectief is, is dat de rechten en emancipatie van vrouwen zodat zij een zelfredzaam bestaan kunnen opbouwen.

Wij stellen ons daarom de volgende vragen:

1. **Waarom is er geen strategie uitgewerkt om op aparte en dus *structurele* manier rechten van vrouwen te bevorderen? En in lijn hiermee: hoe is het mogelijk dat het genderbudget opnieuw wordt gekort - tegen de wens van de Kamer in?**
2. **Waarom is er geen *analyse* van de rol van vrouwen in de vier speerpunten: veiligheid, landbouw, water en SRGR? Vrouwen worden hier in een passieve rol neergezet, niet als krachtige zelfstandige actoren.**

Vraag 1: Waarom is er geen aparte strategie voor gender en vrouwenrechten in de Focusbrief? Waar is het budget?

De actualiteit toont het belang aan van een apart genderbeleid: de activistes van het Tahrir-plein worden massaal gearresteerd door het leger en moeten een 'maagdelijkheidstest' ondergaan. Hierdoor kunnen vrouwen en mensenrechtenactivistes als prostituee worden opgesloten. Dit is een illustratie van een breder probleem: vrouwen in de armste landen staan voor enorme uitdagingen. Voorbeelden zijn de uitbanning van alle vormen van geweld tegen vrouwen, participatie en leiderschapsrollen in ontwikkelingsprocessen in hun landen, toegang tot rechtsstaat en justitie, en versterking van rechten en kansen als voedselproducenten, moeder of vredesonderhandelaar.

Dit is onbegrijpelijk aangezien het direct tegen uw wensen ingaat. Tijdens de begrotingsbehandeling en het WGO afgelopen december heeft de Staatssecretaris het belang van een inhoudelijk en financieel sterk

genderbeleid met verve benadrukt. U heeft zich daarbij aangesloten, en u heeft vorig jaar met vijf moties¹ en één breed gedragen amendement² een niet mis te verstaan signaal afgegeven: gender en vrouwenrechten horen een centraal en integraal onderdeel te zijn van het Nederlandse IS en OS beleid. Inzet voor vrouwenrechten in de armste landen is een belangrijke garantie voor de doelmatigheid en effectiviteit van het Nederlands IS/OS beleid.

Volgens de Wereldbank bestaat er wereldwijd een financieringstekort voor de naleving van alleen MDG 3 in LDCs³. Dit tekort zal in 2015 meer dan \$ 80 miljard bedragen. Als Nederland het bescheiden budget voor vrouwenrechten verder verlaagt, dat tegenwoordig al niet ambitieus is ingericht, zal dat vergaande gevolgen hebben voor het reeds bestaande financieringstekort.

Vraag 2: Waarom is er geen genderanalyse gemaakt van de vier speerpunten die wel onderdeel van het toekomstige NL OS beleid zijn?

Hoewel de Staatssecretaris zeker aandacht besteedt aan vrouwenrechten in de verschillende speerpunten, zijn wij van mening dat een *strategische* analyse van vrouwenrechten mist. Wij vinden dat een analyse van vrouwenrechten binnen deze speerpunten essentieel is en de door u ingediende moties en amendement zijn hier het bewijs van. Tegelijkertijd hebben we ook naar de vier speerpunten gekeken:

2.1 Veiligheid en rechtsorde

De Kamer heeft vier moties ingediend waarin de centrale rol⁴ van vrouwen in conflictgebieden wordt benadrukt. Wij vinden dat de actieve en centrale rol van vrouwen in conflictgebieden moet worden erkend en dat het beleid daarop moet worden afgestemd. Verder pleiten wij ook voor volledige uitvoering van de 1325 moties⁵. Om deze redenen moedigen wij de Staatssecretaris aan om vrouwenrechten onderdeel te maken van de *totaal*analyse. Tevens werd tijdens de begrotingsbehandeling erkend dat meer landen de rol van vrouwen in vredesprocessen moeten omzetten in concrete acties door de ontwikkeling van Nationale Actieplannen (NAPs). Dit is een uitwerking van VN Resolutie 1325 inzake vrouwen, vrede en veiligheid. Wij missen in de Focusbrief een verwijzing naar het belang van NAPs in fragiele staten (veiligheid en rechtsorde). Daarom pleiten wij, de mensen uit het veld, voor een effectief Nationaal Actieplan (NAP) met duidelijk budget, doelen en indicatoren, intensieve partnerships tussen Nederland, overheden met maatschappelijke (vrouwen)organisaties in fragiele staten.

2.2 Water

De Staatssecretaris geeft terecht aan dat een gebrek aan schoon drinkwater en sanitaire voorzieningen de kwetsbaarheid van vrouwen en meisjes vergroot. Hoe vrouwen hierbij betrokken worden is echter onduidelijk. Wij zijn van mening dat vrouwen niet enkel consument zijn van water, maar ook een cruciale rol spelen bij watermanagement. Bijna 1,5 miljard mensen wereldwijd zijn kleine boeren, waarvan meer dan de helft vrouwen. Desondanks worden vrouwen vaak uitgesloten van besluitvorming over watergebruik en dit terwijl ze vaak over veel kennis beschikken over duurzaam watergebruik. Efficiënt en duurzaam watergebruik, maar ook goed bestuur is dus mede afhankelijk van de participatie van vrouwen⁶. Daarom pleiten wij voor een genderanalyse met betrekking tot waterbeleid en voor erkenning van de centrale rol van vrouwen ten aanzien van watermanagement.

¹ Motie-Ferrier 32 500-V (Nr. 34), motie-Ferrier 32 500-V (Nr. 35), motie-Hachchi 32 500-V (Nr. 37), motie-Hachchi 32 500-V (Nr. 38), motie-El Fassed-Hachchi 32 500-V (Nr. 40).

² Amendement Hachchi/El Fassed 32 500-V (Nr. 17).

³ Least developed countries.

⁴ Verschillende rollen die vrouwen innemen zijn: als intermediair tussen strijdende partijen, als deelnemer aan vredesbesprekingen, als strijder (met derhalve een apart demobilisatieplan), en om zichzelf te kunnen beschermen tegen seksueel geweld

⁵ Motie-Ferrier 32 500-V (Nr. 34), motie-Hachchi 32 500-V (Nr. 38).

⁶ IFAD 2007, *Gender and water. Securing water for improved rural livelihoods: The multiple-uses system approach*.

2.3 Voedselzekerheid

Zoals de Staatssecretaris in de Focusbrief stelt is speciale aandacht voor gender in landbouw nodig. Hij laat helaas niet weten hoe dat specifiek moet worden gedaan. Volgens de FAO wordt 90% van al het voedsel door vrouwen gemaakt, en 65% van alle processen worden uitgevoerd door vrouwen. Daartegenover staan vrouwen voor grote uitdagingen zoals slechte arbeidsvoorwaarden, zorg en taakverdeling, geen of beperkt recht op land, eigendom en economische middelen en ondervoeding. Vrouwen moeten in staat worden gesteld om economische eigendommen te bezitten en de erkenning van hun rol in voedselproductie is een voorwaarde daarvan. Wetten moeten worden veranderd, speciale kredietregelingen moeten worden ingericht en vrouwenorganisaties en –netwerken moeten zodanig worden ondersteund dat zij kunnen participeren in dergelijke processen op landenniveau. Daarom pleiten wij voor een geïntegreerde aanpak van armoedebestrijding met vrouwenrechten en duurzaamheid als sterke ondersteunende pilaren van dit beleid.

2.4 Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten (SRGR)

SRGR is terecht een speerpunt van het Nederlandse beleid: ons land heeft ervaring met SRGR en neemt op internationaal vlak vaak een voortrekkersrol. Ook hier is het voorgestelde beleid een breuk met de rechtenbenadering. Nederland ondersteunde vroeger onderwerpen als recht op zelfbeschikking, seksualiteit van jongeren, de rechten van LGBTQ, ongelijke machtsverhoudingen en seksueel geweld. In plaats van gelijke rechten te versterken lijkt de Focusbrief in te zetten op een medicalisering van SRGR. Ook met een korting van € 17 miljoen op UNFPA, van € 15 miljoen op de internationale NGOs actief op het terrein van SRGR, en € 24 miljoen op de Nederlandse SRGR alliantie, blijft de vraag bestaan hoe de intensivering op SRGR wordt vormgegeven. Multidonorfianciering wordt via typische HIV/AIDS kanalen als GAVI en GFATM als SRGR uitbreiding gezien. Het lijkt er op dat door andere manieren van toerekening niet extra ingezet wordt op het vergroten van de bijdrage aan SRGR.

Wij zien met grote belangstelling uit naar uw reactie; graag lichten wij onze zorgen toe in een kort overleg. We hopen dat u deze punten zult aankaarten bij de Staatssecretaris en deze tijdens de AO over de Focusbrief naar voren gaat brengen.